

แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพของนักเรียน
บุตรหลานแรงงานต่างด้าว โรงเรียนในอำเภอหางดง สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4

EDUCATIONAL MANAGEMENT GUIDELINES FOR CAREER PREPARATION OF
MIGRANT WORKERS' CHILDREN WITHIN SCHOOLS IN HANG DONG
DISTRICT ATTACHED TO CHIANG MAI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 4*

อรวรรณ ปาวัณณะ, สubin พรเวียง
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Orawan Pawanna, Suban Pornwiang
Faculty of Education, Chiang Mai University
E-mail : orawan540210326@gmail.com

*****

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพของนักเรียน 2) ศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพของนักเรียน และ 3) เพื่อตรวจสอบแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพของนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าว ซึ่งวิจัยมี 3 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพของนักเรียน ประชากรที่ใช้ คือ ผู้บริหารและครู จำนวน 104 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถาม 2) การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพของนักเรียน กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบบันทึกสนทนากลุ่มย่อย และ 3) การตรวจสอบแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพของนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าว กลุ่มเป้าหมายที่ใช้คือ ผู้บริหาร ตัวแทนครูผู้สอน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ทรงคุณวุฒิ ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบตรวจสอบแนวทาง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

* ได้รับบทความ: 23 เมษายน 2567; แก้ไขบทความ: 28 พฤษภาคม 2567; ตอรับตีพิมพ์: 30 มิถุนายน 2567

1. สภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพของนักเรียน บุตรหลานแรงงานต่างด้าว โรงเรียนในอำเภอหางดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 พบว่าสภาพปัญหาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่เป็นปัญหามากที่สุดคือด้านการจัดการเรียนการสอน ส่วนความต้องการในการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพของนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าว โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีความต้องการมากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาหลักสูตร

2. แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพของนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าว คือ 1) ควรจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นและเหมาะสมกับวิถีชีวิตและการทำงาน ในยุคปัจจุบัน 2) ควรมีการปรับหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและตอบสนอง ต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชน 3) ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการปรับปรุง หลักสูตรสถานศึกษาและกำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างเหมาะสม 4) ควรสร้างโอกาสให้ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในแหล่งเรียนรู้สถานการณ์จริงหรือการจำลองกิจกรรม 5) ควรวิเคราะห์สภาพและ บริบทปัจจุบันของนักเรียนและโรงเรียนเพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการออกแบบวิถีชีวิตและประเมินผล และ 6) ควร วางแผนร่วมกันเกี่ยวกับเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียนโดยให้ผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

3. ความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพของนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าว พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับ มาก

คำสำคัญ: แนวทาง; นักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าว; การประกอบอาชีพ

Abstract

The objectives of this research were to examine the problems and needs in educational management for Career Preparation of Migrant Workers' Children. Second, in order to provide educational management guidelines for career preparation of migrant workers' children. And last to verify the educational management guidelines for career preparation of migrant workers' children within Schools in Hang Dong district Attached to Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 4. There are three steps; to examine the problems and needs in educational management for Career Preparation of Migrant Workers' Children. The population in study case were school principals and teachers in Hang Dong District. The equipment in the study case was a questionnaire. Second step, provide educational management guidelines for career preparation of migrant workers' children. Fifteen key informants who were selected. The equipment used in the study was focus group interview

recordings. The last step, inspect the efficacy of educational management guidelines for career preparation of migrant workers' children within Schools in Hang Dong district. The target group comprises 40 individuals, including administrators, teacher representatives, school committee representatives, and qualified individuals. The equipment used in the study was guidelines assessment form. Data analysis involves using percentages, averages, standard deviations, and content analysis.

The result of the study found that

1. overall level of problems in preparing migrant students for future careers was high. The most problematic area was teaching and learning. The overall level of needs in preparing migrant students for future careers was high. The most needed area was curriculum development.

2. Educational Management Guidelines for Career Preparation of Migrant Workers' Children within Schools in Hang Dong District Attached to Chiang Mai Primary Educational Service Area Office 4 approaches 1)teaching and learning should focus on developing skills necessary for life and work in the current 2) the curriculum should be adjusted to the context of each school and meet the needs of students and the community.3)Parents and the community should be given opportunities to participate in curriculum development and monitoring.4)Students should be given opportunities to practice in real-world settings. 5)The current conditions and context of students and schools should be analyzed to inform the design of assessment methods.And 6) shared vision, mission, and goals for the school should be developed with the participation of all stakeholders.

3.The result of the feasibility, the suitability ,utility and validity of that Guidelines found the overall level of agreement on the validity, appropriateness, feasibility, and usefulness of the guidelines was high.

Keywords: method; Students and children of foreign workers; Career

บทนำ

การศึกษาเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ทุกคนจะต้องได้รับตามหลักสิทธิมนุษยชน ตามปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม ค.ศ. 1948 ได้กล่าวไว้ว่า ทุกคนมีสิทธิในการศึกษาและการศึกษาจะต้องเป็นการศึกษาแบบให้เปล่าอย่างน้อยในชั้นประถมศึกษาและการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องเป็นการศึกษา

ภาคบังคับ ซึ่งสำหรับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้รับรองสิทธิทางการศึกษาไว้ในหมวด 3 มาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายผู้ยากไร้ผู้พิการหรือทุพพลภาพหรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยเท่าเทียมกับบุคคลอื่น จะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 10 การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2548 ได้ให้ความเห็นชอบเปิดกว้างให้ทุกคนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยได้เข้าเรียนโดยไม่จำกัดระดับประเภทหรือพื้นที่การศึกษารวมทั้งจัดสรรงบประมาณอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายรายหัวแก่สถานศึกษาที่จัดการศึกษาให้แก่เด็กที่ไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎรและไม่มีสัญชาติไทยตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาถึงมัธยมศึกษาตอนปลายในอัตราเดียวกับค่าใช้จ่ายรายหัวที่จัดสรรให้เด็กไทย ปัจจุบันนี้มีแรงงานต่างด้าวจำนวนมากอพยพเข้ามาในจังหวัดเชียงใหม่อย่างต่อเนื่องเพื่อมาใช้แรงงานในจังหวัดเชียงใหม่จนอาจกล่าวได้ว่าเป็นผู้ใช้แรงงานที่มีความสำคัญทางเศรษฐกิจของจังหวัดเชียงใหม่และไม่ได้เคลื่อนย้ายมาเพียงลำพังแต่มาพร้อมกับสมาชิกครอบครัว รวมทั้งมีการเพิ่มจำนวนสมาชิกหลังการเคลื่อนย้ายมากขึ้นเป็นลำดับและเมื่อโตขึ้นก็จะเข้ารับการศึกษาในประเทศไทย ถึงแม้ว่ารัฐบาลไทยมีนโยบายเปิดโอกาสให้นักเรียนกลุ่มลูกแรงงานต่างด้าวได้สิทธิเข้ารับการศึกษาในโรงเรียน แต่เมื่อนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าวจบการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วบางคนไม่สามารถเข้าศึกษาต่อได้เนื่องจากขาดแคลนทุนทรัพย์หรือขาดคุณสมบัติในสาขาที่จะเรียนต่อข้อใดข้อหนึ่งและส่วนหนึ่งที่สามารถศึกษาต่อจนสำเร็จการศึกษาในระดับอุดมศึกษาแล้วแต่ก็ยังไม่สามารถทำงานในสาขาที่เรียนจบมาได้ ทำให้นักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าวเหล่านี้ต้องออกมาประกอบอาชีพที่เสี่ยงต่อความไม่ปลอดภัยและอาจเข้าสู่สังคมที่ไม่ยอมรับซึ่งมีความเสี่ยงเป็นอันมาก

สำหรับประเทศไทยการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพในการศึกษาขั้นพื้นฐาน ถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ ในสาระที่ 4 ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นต้นไปเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับอาชีพในชุมชนของตนและสามารถสำรวจความสนใจ ความสามารถและทักษะอาชีพของตน ซึ่งยังไม่สอดคล้องกับนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าวเท่าที่ควรเนื่องจากนักเรียนกลุ่มนี้ความจำเป็นในการหาอาชีพมากกว่าปกติเนื่องสาเหตุทางเศรษฐกิจเพื่อหางานทำและมีรายได้มาจุนเจือครอบครัวสอดคล้องกับสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย จากข้อมูลสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 นักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าว จำนวน 2,880 คน และส่วนใหญ่เป็นจะเข้ารับการศึกษาในโรงเรียนอำเภอทางดง จำนวน 2,194 คน คิดเป็นร้อยละ 76.18 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4, 2566) ซึ่งอำเภอทางดงเป็นแหล่งเลี้ยงชีพของผู้ปกครองของเด็กเหล่านั้น โรงเรียนในฐานะเป็นหน่วยงานที่จัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องจัดการศึกษาให้

เหมาะสมโดยเน้นการพัฒนาทักษะอาชีพที่มีอยู่ในชีวิตและท้องถิ่นมีสัมพันธ์ต่อการประกอบอาชีพของผู้ปกครอง

จากการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นผู้วิจัยได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพของเด็กบุตรแรงงานต่างด้าวควรมีแนวทางการจัดการศึกษาที่เหมาะสมต่อการเตรียมสู่การประกอบอาชีพของเด็กบุตรหลานแรงงานต่างด้าว เพื่อให้สอดคล้องกับกฎหมายและสภาพของนักเรียนกลุ่มนี้ เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนกลุ่มนี้มีความรัก ความหวงแหน ความผูกพัน ในอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ให้มีทักษะในการดำรงชีวิตประกอบอาชีพที่สุจริต ไม่ไปยุ่งเกี่ยวกับสิ่งที่มีผิดกฎหมาย หากนักเรียนกลุ่มนี้ได้รับการศึกษาตามแนวทางการจัดการศึกษาที่เตรียมสู่การประกอบอาชีพที่ใกล้เคียงกับบริบทของตนเองมากที่สุด จะเกิดประโยชน์ต่อนักเรียนอำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการของการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพของนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าวโรงเรียนในอำเภอหางดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 4
2. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพของนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าว โรงเรียนในอำเภอหางดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 4
3. เพื่อตรวจสอบแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพของนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าวโรงเรียนในอำเภอหางดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 4

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพของนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าวซึ่งได้สังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจาก พรบ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ชยารส อุตมอ่าง (2555) ทักษิณ สิทธิศักดิ์ (2556) พชร พิมพ์วาปี (2556) สมศรี สุ่มมาตย์ (2558) รัตนา จักกะพาก (2558) สวงษ์ ไชยยา (2560) ณรงค์ อภัยใจ (2560) วุฒิ วัฒนธวัชและคณะ (2562) สิรี พันธุ์สุวรรณ (2563) ระวี จุฑตฤกษ์และคณะ (2565) ซึ่งประกอบด้วย 6 ประเด็นในการศึกษา ได้แก่ 1) การกำหนดขั้นตอน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การจัดการเรียนการสอน 4) การพัฒนาสื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ 5) การนิเทศติดตามและประเมินผล 6) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2. ขอบเขตด้านประชากร ผู้ให้ข้อมูล และกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ บุคคลมีความเกี่ยวข้องโดยตรงในโรงเรียนที่มีกลุ่มนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าวเข้ารับการศึกษาเกินร้อยละ 70 ในอำเภอหางดง จำนวน 104 คน

2.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ประสบการณ์และมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการจัดการศึกษาในโรงเรียนที่มีกลุ่มนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าวเข้ารับการศึกษา จำนวน 15 คนที่ให้ข้อมูลในขั้นตอนที่ 2 ดังนี้

- ตัวแทนผู้บริหาร วิทยาลัยนະຂໍານາຍການพิเศษที่มีประสบการณ์ในการบริหาร 5 ปีขึ้นไปในการจัดการศึกษาในโรงเรียนที่มีกลุ่มนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าวเข้ารับการศึกษาเกินร้อยละ 70 ในอำเภอหางดง จำนวน 3 คน

- ตัวแทนครูผู้สอน วิทยาลัยนະຂໍານາຍການขึ้นไปที่มีประสบการณ์ในการจัดการเรียนการสอน 5 ปีขึ้นไปในโรงเรียนที่มีกลุ่มนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าวเข้ารับการศึกษาเกินร้อยละ 70 ในอำเภอหางดง จำนวน 3 คน

- องค์กรพัฒนาเอกชน/นักวิชาการ จำนวน 3 คน

- ตัวแทนจากหน่วยงานต้นสังกัด จำนวน 3 คน

- ตัวแทนธุรกิจ/ห้างร้าน หรือตัวแทนนายจ้าง จำนวน 3 คน

2.3 กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องที่มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนที่มีกลุ่มนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าวเข้ารับการศึกษา ได้โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 40 คน ประกอบไปด้วยผู้บริหาร จำนวน 10 คน ตัวแทนครูผู้สอน จำนวน 10 คน ตัวแทนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 10 คนและผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาในโรงเรียนที่มีกลุ่มนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าว จำนวน 10 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ตามขั้นตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ ที่ใช้สอบถามสภาพปัญหาและความต้องการของการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพของนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าวโรงเรียนในอำเภอหางดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 ประกอบด้วย 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 รายละเอียดของหัวข้อและประเด็นเกี่ยวกับสภาพปัญหาของการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพของนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าว จำนวน 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) การกำหนดขั้นตอน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การจัดการเรียนการสอน 4) การพัฒนาสื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ 5) การนิเทศติดตามและประเมินผล 6) การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ตอนที่ 3 รายละเอียดของหัวข้อและประเด็นเกี่ยวกับความต้องการในการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพของนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าวในมุมมองของผู้บริหารและครูที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าว

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะเพื่อการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพของนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าว เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ตามขั้นตอนที่ 3 เป็นแบบตรวจสอบแนวทางฯแบบมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ ที่ใช้สอบถามความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพของนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าวโรงเรียนในอำเภอหางดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 4 ประกอบด้วย 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจรายการ

ตอนที่ 2 รายละเอียดของหัวข้อและประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพของนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าวโรงเรียนในอำเภอหางดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 4

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพื่อการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพของนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าว เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็น

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบบันทึกการสนทนากลุ่มย่อยที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นและพัฒนาเครื่องมือขึ้นเองโดยมีข้อมูลสภาพปัญหา ความต้องการ การจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพของนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าวจากขั้นตอนที่ 1

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ

ในขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลส่งด้วยตนเองกับโรงเรียนในอำเภอหางดงที่มีบุตรหลานแรงงานต่างด้าวเข้ารับการศึกษากันร้อยละ 70 จำนวน 10 โรงเรียนและติดตามแบบสอบถามคืนด้วยตนเองจนได้กับคืนทั้งสิ้น 104 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

ในขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลส่งด้วยตนเองกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 40 คนและติดตามแบบสอบถามคืนด้วยตนเองจนได้กับคืนทั้งสิ้น 40 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิจัยเชิงคุณภาพ ในขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยนัดหมาย วัน เวลา สำหรับการสนทนากลุ่มย่อย โดยผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองตามวัน เวลา ที่นัดหมาย ซึ่งผู้วิจัยได้มอบหมายให้ผู้ช่วยนักวิจัยทำหน้าที่เป็นดำเนินการ จัดบันทึกเพื่อได้ข้อมูลที่สมบูรณ์มากที่สุด และมีผู้ช่วยเหลือได้ใช้เครื่องมือบันทึกเสียงช่วยใน

การบันทึกตลอดการสนทนากลุ่ม เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลมีความสมบูรณ์ครบถ้วนโดยแจ้งผู้ให้ข้อมูลได้รับทราบตามจริยธรรมวิจัยในคน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเชิงปริมาณ

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย เพื่ออธิบายคุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าความถี่ และร้อยละ

2) การวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการของการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพของนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าวโรงเรียนในอำเภอหางดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 4 สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

การวิจัยเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหาจากการรวบรวมข้อสรุปจากการสนทนากลุ่มย่อย แล้วบรรยายข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการในการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพของนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าว โรงเรียนในอำเภอหางดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 4 พบว่า

สภาพปัญหาในการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพของนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าว โรงเรียนในอำเภอหางดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 โดยรวมพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนการสอน รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้านการพัฒนาสื่อการสอน และแหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศติดตามและประเมินผล และลำดับสุดท้าย คือ ด้านการกำหนดขั้นตอนตามลำดับ

ความต้องการในการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพของนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าว โรงเรียนในอำเภอหางดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 โดยรวมพบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการพัฒนาหลักสูตร รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาสื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ ด้านการกำหนดขั้นตอน ด้านการนิเทศติดตามและประเมินผลและลำดับสุดท้าย คือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

2. ผลการศึกษาแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพของนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าว โรงเรียนในอำเภอหางดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 มีทั้งหมด 6 ด้าน ดังนี้

ด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่

- 1) ควรจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นและเหมาะสมกับวิถีชีวิตและการทำงานในยุคปัจจุบัน
- 2) ควรจัดการเรียนการสอนเรื่องอาชีพในกิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมเพิ่มเติม หรือกิจกรรมชุมนุม
- 3) ควรส่งเสริมเจตคติที่ดีให้กับนักเรียนต่อการประกอบอาชีพตามความสนใจและความถนัดในการเลือกอาชีพในอนาคต
- 4) ควรจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบของนักเรียนที่นำไปสู่การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน
- 5) ควรจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะสำคัญที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบัน
- 6) ครูควรพัฒนาความรู้ในเรื่องของวัฒนธรรม เจตคติที่มีต่อการประกอบอาชีพ และการเข้าใจในตัว of นักเรียน
- 7) ครูควรปรับเจตคติที่เชื่อมโยงกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมและเข้าใจการรับรู้ของนักเรียนต่อบุตรหลานแรงงานต่างด้าวที่มีต่อการประกอบอาชีพ
- 8) ครูและผู้บริหารควรเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย สิทธิในการทำงานของนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าวแต่ละประเภทที่มีต่อการประกอบอาชีพ
- 9) ควรจัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะอาชีพและเชื่อมโยงกับอาชีพในชุมชนและตลาดแรงงาน
- 10) ควรจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาทักษะทางภาษา การสื่อสารและมารยาทในสังคมของนักเรียน
- 11) ควรสร้างทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนให้มีทัศนคติเชิงบวกต่อการทำงานและชีวิตในสังคมประเทศไทย
- 12) ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาเจตคติ ทักษะที่จำเป็น การเข้าใจบทบาทของตนเองตามสิทธิในสังคม
- 13) ควรให้คำแนะนำนักเรียนในการเลือกอาชีพและการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับอาชีพที่ต้องการตรงกับความสามารถ

ด้านการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่

- 1) ควรมีการปรับหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชน

2) ควรวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาเดิม เพื่อพิจารณาข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน

3) ควรกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรสถานศึกษาให้ชัดเจนในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน

4) ควรปรับปรุงเป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและความเป็นประโยชน์ของนักเรียนบุคลากรหลายหน่วยงานต่างดาว

5) ควรปรับโครงสร้างหลักสูตรเพื่อให้ตอบสนองความต้องการและความเป็นประโยชน์ของนักเรียนและชุมชน

6) ควรมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะอาชีพที่เหมาะสมและคุณธรรม จริยธรรมเพื่อสร้างจิตสำนึกและการยอมรับในความแตกต่างทางวัฒนธรรมและภาษา

7) ควรปรับโครงสร้างเวลาเรียนเพื่อให้มีเวลาพัฒนาทักษะพื้นฐาน การเน้นวิชาภาษาไทยเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับวิชาอื่น ๆ

8) ควรให้ความสำคัญกับการจัดเวลาเรียนกลุ่มสาระที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนและบริบทของชุมชน

9) ปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของนักเรียนชุมชนในพื้นที่นั้น ๆ

10) ควรทบทวนและประเมินหลักสูตรอย่างต่อเนื่องเพื่อผลลัพธ์ของหลักสูตร

ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่

1) ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษา และกำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างเหมาะสม

2) ควรร่วมมือกับหน่วยงานภายในจังหวัดหรือหน่วยงานในพื้นที่ในการให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิพื้นฐานและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

3) ควรสร้างความร่วมมือกับองค์กรที่เกี่ยวข้องในการสร้างแรงบันดาลใจในการประกอบอาชีพที่ถูกต้องตามกฎหมาย

ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ ได้แก่

1) ควรสร้างโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในแหล่งเรียนรู้สถานการณ์จริงหรือการจำลองกิจกรรม

2) ควรใช้สื่อการเรียนการสอนหรือแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนให้นักเรียนมีโอกาสได้เรียนรู้ในสภาพจริง

3) ควรพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้นักเรียนเข้าใจในบทเรียนมากขึ้นตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้

4) ควรส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ในการเข้าถึงอาชีพที่หลากหลาย

ด้านการนิเทศติดตามและประเมินผล ได้แก่

1) ควรวิเคราะห์สภาพและบริบทปัจจุบันของนักเรียนและโรงเรียน เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการออกแบบวิธีวัดและประเมินผล

2) ควรกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการประเมินอย่างชัดเจน

3) ควรสร้างเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงมาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้องและความต้องการของนักเรียนจากสภาพจริงของการเรียน

4) ควรพัฒนาเครื่องมือการประเมินที่เหมาะสมกับเกณฑ์การวัดและประเมินผล

ด้านการกำหนดขั้นตอน ได้แก่

1) ควรวางแผนร่วมกันเกี่ยวกับเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียน โดยให้ผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

2) ควรสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการของนักเรียนบุคลากรหน่วยงานต่างดาว เพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพในอนาคต

3) ควรพิจารณาความต้องการของผู้เรียนและการเปลี่ยนแปลงในอนาคตเป็นสำคัญในการออกแบบหลักสูตรที่สอดคล้องตามหลักสูตรแกนกลาง

4) ควรจัดทำแผนการเรียนรู้ที่เหมาะสมและมีความหลากหลายเพื่อสนับสนุนการพัฒนาทักษะและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพ

5) ควรร่วมกันในการติดตามความก้าวหน้าและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน การพัฒนาทักษะอาชีพอย่างสม่ำเสมอ

6) ควรประเมินผลการดำเนินงานโดยร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครองหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเมื่อสิ้นปีการศึกษา

7) ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะและความรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษาเพื่อให้สามารถพัฒนานักเรียนได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

1. จากผลการศึกษาสภาพสภาพปัญหาในการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพของนักเรียนบุคลากรหน่วยงานต่างดาว โรงเรียนในอำเภอหางดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการจัดการเรียนการสอน รองลงมา คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรและด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ด้านการพัฒนาสื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ ด้านการนิเทศติดตามและประเมินผลและลำดับสุดท้าย คือ ด้านการ

กำหนดขั้นตอน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ากระทรวงศึกษาธิการได้ออกแบบหลักสูตรสำหรับนักเรียนในภาพรวม แต่ด้วยสภาพปัญหาในแต่ละพื้นที่ทำให้ผู้บริหารและครูยังเกิดความไม่ชัดเจนในการดำเนินงานสำหรับโรงเรียนที่รับนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าวเข้าเรียน เกิดอุปสรรคทางภาษาระหว่างครูกับนักเรียนและระหว่างนักเรียนด้วยกันเอง การปรับตัวนักเรียนส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับผู้ปกครองอยู่เป็นประจำ จึงไม่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้เนื่องจากปกครองยังใช้ภาษาแม่ในการสื่อสาร เมื่อเข้ารับการศึกษาช่วงปีการศึกษาแรกจะประสบปัญหามากที่สุดในการจัดการเรียนการสอนเนื่องจากนักเรียนไม่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้ ส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภาษาไทยซึ่งเป็นพื้นฐานของรายวิชาอื่น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของแคทรียา ภรณ์ อินทิพย์(2565) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่มีนักเรียนต่างด้าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และ เขต 2 ผลการศึกษาพบว่าปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่มีนักเรียนต่างด้าวสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 และเขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางโดยด้านมีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน รองลงมาคือ ด้านสื่อการเรียนการสอนและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการวัดผล และประเมินผลการเรียน

ความต้องการในการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพของนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าว โรงเรียนในอำเภอหางดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 โดยรวมพบว่า อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการพัฒนาหลักสูตร รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาสื่อการสอนและแหล่งเรียนรู้ ด้านการกำหนดขั้นตอน ด้านการนิเทศติดตามและประเมินผลและลำดับสุดท้าย คือ ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าอำเภอหางดงมีแรงงานต่างด้าวเข้ามาทำงานเพิ่มขึ้นส่งผลให้โรงเรียนในอำเภอหางดงมีนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าวเข้ารับการศึกษาเพิ่มขึ้นตามไปด้วย การจัดการเรียนการสอนควรที่จะมีการปรับเปลี่ยนที่ยืดหยุ่นนักเรียนเป็นสำคัญ สิ่งที่สำคัญคือการพัฒนาหลักสูตรซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต สามารถพัฒนา คุณภาพชีวิตของตนเองของสังคมได้ สอดคล้องกับวิจัยของชนันชนก กิ่งก้านและคณะ (2564) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการและแนวทางการพัฒนาของสถานศึกษาที่มีนักเรียนต่างด้าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ผลการศึกษาพบว่าผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่มีนักเรียนต่างด้าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4 ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาสถานศึกษาควรจัดหลักสูตรพหุวัฒนธรรมสำหรับเด็กต่างด้าวและเด็กไทยได้เรียนรู้วัฒนธรรมของตนเองและของเพื่อนบ้าน รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีปฏิบัติที่ต้องหวงแหนรักษาซึ่งไว้ความเป็นชาติของตน ปรับตัวพร้อมรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม

การเมืองและเทคโนโลยี ในโลกยุคดิจิทัลของการสื่อสารไร้พรมแดน ที่ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันและอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

2. ผลการศึกษาแนวทางในการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพของนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าว โรงเรียนในอำเภอหางดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 มีทั้งหมด 6 ด้าน ดังนี้

ด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ 1) ควรจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นและเหมาะสมกับวิถีชีวิตและการทำงานในยุคปัจจุบัน 2) ควรจัดการเรียนการสอนเรื่องอาชีพในกิจกรรมเสริมหลักสูตร กิจกรรมเพิ่มเติม หรือกิจกรรมชุมนุม 3) ควรส่งเสริมเจตคติที่ดีให้กับนักเรียนต่อการประกอบอาชีพตามความสนใจและความถนัดในการเลือกอาชีพในอนาคต 4) ควรจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบของนักเรียนที่นำไปสู่การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน 5) ควรจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมทักษะสำคัญที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคปัจจุบัน 6) ครูควรพัฒนาความรู้ในเรื่องของวัฒนธรรมเจตคติที่มีต่อการประกอบอาชีพ และการเข้าใจในตัวของผู้เรียน 7) ครูควรปรับเจตคติที่เชื่อมโยงกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมและเข้าใจการรับรู้ของนักเรียนต่อบุตรหลานแรงงานต่างด้าวที่มีต่อการประกอบอาชีพ 8) ครูและผู้บริหารควรเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมาย สิทธิในการทำงานของนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าวแต่ละประเภทที่มีต่อการประกอบอาชีพ 9) ควรจัดการเรียนการสอนที่เน้นการพัฒนาทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับชีวิตประจำวันและเชื่อมโยงกับอาชีพในชุมชนและตลาดแรงงาน 10) ควรจัดการเรียนการสอนที่พัฒนาทักษะทางภาษา การสื่อสารและมารยาทในสังคมของนักเรียน 11) ควรสร้างทัศนคติที่ดีต่อให้นักเรียนให้มีทัศนคติเชิงบวกต่อการทำงานและชีวิตในสังคมประเทศไทย 12) ควรจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการพัฒนาเจตคติทักษะที่จำเป็น การเข้าใจบทบาทของตนเองตามสิทธิในสังคม 13) ควรให้คำแนะนำนักเรียนในการเลือกอาชีพและการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับอาชีพที่ต้องการตรงกับความสามารถ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดการศึกษาเพื่อการประกอบอาชีพได้ถูกกำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งอยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ อาชีพ โดยนักเรียนทุกระดับชั้นจะต้องได้เรียนรู้ทักษะที่จำเป็นต่ออาชีพในแต่ละช่วงวัยอย่างเหมาะสมในสาระที่ 4 สาระการเรียนรู้ อาชีพเริ่มต้นจัดให้กับนักเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เป็นต้นไป ซึ่งยังไม่สอดคล้องกับนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าวเท่าที่ควรเนื่องจากนักเรียนกลุ่มนี้ความจำเป็นในการหาอาชีพมากกว่าปกติเนื่องจากสาเหตุทางเศรษฐกิจเพื่อหาเงินมาจุนเจือครอบครัว จึงจำเป็นต้องจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมโดยเน้นการพัฒนาทักษะอาชีพที่มีอยู่ในชีวิตและท้องถิ่นมีสัมพันธ์ต่อการประกอบอาชีพของผู้ปกครอง สอดคล้องกับข้อเสนอแนะงานวิจัยของระวี จุฑาศฤงค์ และคณะ (2565) ทำการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมการเรียนรู้และกลไกสนับสนุนการเรียนรู้สำหรับเด็กไร้สัญชาติและลูกหลานแรงงานต่างด้าวที่ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า ควรกำหนดรูปแบบการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับบริบทวิถีชีวิต วัฒนธรรม และชาติพันธุ์ของเด็กไร้สัญชาติและลูกหลานแรงงานต่างด้าว โดยพัฒนาหลักสูตรที่เน้นการศึกษาแบบบูรณาการกับ

ชีวิตประจำวันอย่างเป็นองค์รวมและยืดหยุ่นเพื่อเปิดโอกาสให้เด็กสร้างการเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตาม ศักยภาพและความสนใจบนฐานทรัพยากรชุมชน เน้นการสร้างโอกาสทางการศึกษาและการพัฒนาทักษะชีวิต เพื่อการพึ่งตนเอง ตลอดจนเพื่อสร้างลักษณะและอุปนิสัยที่พึงประสงค์เป็นพลเมืองดีตามกฎระเบียบของชุมชน ที่ตนอาศัยอยู่และการเตรียมตัวเพื่อพัฒนาสถานะบุคคลและสิทธิตามสถานะบุคคลของตนเอง

ด้านการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ 1) ควรมีการปรับหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมกับบริบท ของสถานศึกษาและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชน 2) ควรวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษา เดิม เพื่อพิจารณาข้อบกพร่องที่ควรปรับปรุงแก้ไขให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน 3) ควรกำหนดจุดมุ่งหมาย ของหลักสูตรสถานศึกษาให้ชัดเจนในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน 4) ควรปรับปรุง เป้าหมายของหลักสูตรสถานศึกษาเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการและความเป็นประโยชน์ของนักเรียนบุตร หลานแรงงานต่างด้าว 5) ควรปรับโครงสร้างหลักสูตรเพื่อให้ตอบสนองความต้องการและความเป็นประโยชน์ ของนักเรียนและชุมชน 6) ควรมุ่งเน้นการพัฒนาทักษะอาชีพที่เหมาะสมและคุณธรรม จริยธรรมเพื่อสร้าง จิตสำนึกและการยอมรับในความแตกต่างทางวัฒนธรรมและภาษา 7) ควรปรับโครงสร้างเวลาเรียนเพื่อให้มี เวลาพัฒนาทักษะพื้นฐานการเน้นวิชาภาษาไทยเพื่อเป็นพื้นฐานสำหรับวิชาอื่น ๆ 8) ควรให้ความสำคัญกับการ จัดเวลาเรียนกลุ่มสาระที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนและบริบทของชุมชน 9) ปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับ บริบทและความต้องการของนักเรียนชุมชนในพื้นที่นั้น ๆ 10) ควรทบทวนและประเมินหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เพื่อผลลัพธ์ของหลักสูตร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นแนวทางในการ จัดการศึกษาให้กับนักเรียนทุกคน ซึ่งอาจยังไม่สอดคล้องกับบุตรหลานแรงงานต่างด้าวในแต่ละพื้นที่ อัน เนื่องมาจากวิถีชีวิต กฎหมายและข้อจำกัดหลายๆอย่าง จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาที่ สร้างโอกาสและทางเลือกทางการศึกษาให้แก่ผู้เรียนและตอบสนองความต้องการของผู้เรียนสอดคล้องกับ ข้อเสนอแนะงานวิจัยของจากรุวรรณ ไพศาลธรรม (2559) ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการศึกษาของบุตร หลานแรงงานข้ามชาติ (ไทใหญ่) ในเมืองเชียงใหม่ ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า สถานศึกษาควรมีการปรับปรุง หลักสูตรการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชนแรงงานที่มีการอยู่ร่วมกันกับชุมชนเมือง ประเพณี วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ ภูมิปัญญา โดยใช้แนวทางพหุภาษาหรือพหุวัฒนธรรม เพื่อดำรงตัวตนของความเป็น ไทใหญ่และเคารพในความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีตัวชี้วัดและระบบการประเมินผลที่มีการประเมินที่ หลากหลาย ทั้งเรื่องทักษะชีวิต คุณธรรม โดยไม่เน้นเฉพาะเรื่องวิชาการเท่านั้น

ด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ได้แก่ 1) ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วม ในการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาและกำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างเหมาะสม 2) ควร ร่วมมือกับหน่วยงานภายในจังหวัดหรือหน่วยงานในพื้นที่ในการให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิพื้นฐานและกฎหมายที่ เกี่ยวข้อง 3) ควรสร้างความร่วมมือกับองค์กรที่เกี่ยวข้องในการสร้างแรงบันดาลใจในการประกอบอาชีพที่ ถูกต้องตามกฎหมาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพสำหรับนักเรียน

บุตรหลายแรงงานต่างด้าวนั้นจำเป็นต้องมีเป้าหมายในการพัฒนาอย่างชัดเจนและสร้างความเข้าใจระหว่างโรงเรียนกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นชุมชน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองหรือหน่วยงานภาครัฐ และเอกชนเพื่อเป็นการกำหนดเป้าหมายและพัฒนาผู้เรียนให้ตรงกับความต้องการของผู้ปกครองและชุมชน สอดคล้องกับข้อเสนอแนะงานวิจัยของนิภาพร รอดไพบูลย์ และคณะ (2562) ทำการวิจัยเรื่อง การนำนโยบาย การจัดการศึกษาสำหรับเด็กต่างด้าวไปปฏิบัติ ในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว ที่ได้ให้ข้อเสนอแนะงานวิจัยไว้ว่า โรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาสำหรับเด็กต่างด้าวควรให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการแบบบูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานรัฐ ภาคเอกชน และชุมชนทุกภาคส่วนเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการนำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กต่างด้าวอย่างมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะการจัดสรรทรัพยากรการศึกษาอย่างเพียงพอ เช่น อุปกรณ์ การเรียนการสอน ทุนการศึกษา รวมถึง การช่วยลดผลกระทบด้านต่าง ๆ จากปัญหาเข้ามาของครอบครัวเด็กต่างด้าวในชุมชน

ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ 1) ควรสร้างโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในแหล่งเรียนรู้สถานการณ์จริงหรือการจำลองกิจกรรม 2) ควรใช้สื่อการเรียนการสอนหรือแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับบริบทของชุมชนให้นักเรียนมีโอกาสได้เรียนรู้ในสภาพจริง 3) ควรพัฒนาสื่อการเรียนการสอนให้นักเรียนเข้าใจในบทเรียนมากขึ้นตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ และ 4) ควรส่งเสริมให้นักเรียนใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ในการเข้าถึงอาชีพที่หลากหลาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดการเรียนการสอนเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพของนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าวจำเป็นต้องจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้ฝึกลงมือปฏิบัติซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง จะทำให้นักเรียนความเข้าใจและเกิดความชำนาญในทักษะนั้น ๆ สอดคล้องกับวิจัยของ สิริพันธ์ สุวรรณมรรคา, ชญาพิมพ์ อุสาโห และปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ(2562) ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพของไทย ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพของไทยดังนี้(1)การจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชน (2)การออกแบบการจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีประสบการณ์จริงในสถานประกอบการ (3)ความร่วมมือกับสถานประกอบการและชุมชนในการ ออกแบบหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอน (4) ยุทธศาสตร์ “รวมพลัง สานฝัน ขยายโอกาสการศึกษาขั้นพื้นฐาน เข้าสู่อาชีพได้ตลอดแนว”

ด้านกรณีติดตามและประเมินผล ได้แก่ 1) ควรวิเคราะห์สภาพและบริบทปัจจุบันของนักเรียนและโรงเรียนเพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการออกแบบวิธีวัดและประเมินผล 2) ควรกำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการประเมินอย่างชัดเจน 3) ควรสร้างเกณฑ์การวัดและประเมินผลที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงมาตรฐานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง และความต้องการของนักเรียนจากสภาพจริงของการเรียน และ 4) ควรพัฒนาเครื่องมือการประเมินที่เหมาะสมกับเกณฑ์การวัดและประเมินผล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดการเรียนการสอนหากจะให้ประสบความสำเร็จนั้นจำเป็นต้องมีการวัดและประเมินผลอยู่บนพื้นฐานของบริบทความ

แตกต่างของผู้เรียนและวัดประเมินพร้อมกับการจัดการเรียนการสอน สอดคล้องกับวิจัยของสำนักงาน
ศึกษาธิการจังหวัดแพร่ (2562) ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่มีความสอดคล้องเหมาะสมตามบริบทของพื้นที่ในจังหวัดแพร่ ผลการศึกษาพบว่า
รูปแบบการนิเทศ ติดตามและประเมินผลการบริหารจัดการศึกษา ที่มีความสอดคล้องเหมาะสมตามบริบท
ของพื้นที่ในจังหวัดแพร่ PHRAE ICT+ (plus) Coaching Model เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ
ผู้เรียนในจังหวัดแพร่ ประกอบด้วย (1) การวิเคราะห์สภาพปัจจุบันและวางแผนพัฒนา (Analyze to Plan :
P) (2) การสร้างความตระหนักเพื่อความเป็นเอกภาพ (Awareness to Homogeneity : H) (3) การร่วมมือ
ร่วมใจดำเนินการนิเทศแบบโค้ช (Relationship to Coach : R) (4) การเชื่อมโยง ชื่นชม เสริมแรง (Attach
to Admire : A) และ 5) การประเมินผลเพื่อพัฒนาเผยแพร่ (Evaluation for development to share : E)

ด้านการกำหนดขั้นตอน ได้แก่ 1) ควรวางแผนร่วมกันเกี่ยวกับเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของ
โรงเรียนโดยให้ผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่ายมีส่วนร่วม 2) ควรสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการของนักเรียนบุคลากร
แรงงานต่างด้าวเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพในอนาคต 3) ควรพิจารณาความต้องการของผู้เรียนและการ
เปลี่ยนแปลงในอนาคตเป็นสำคัญในการออกแบบหลักสูตรที่สอดคล้องตามหลักสูตรแกนกลาง 4) ควรจัดทำ
แผนการเรียนรู้ที่เหมาะสมและมีความหลากหลายเพื่อสนับสนุนการพัฒนาทักษะและความรู้ที่เกี่ยวข้องกับ
อาชีพ 5) ควรร่วมกันในการติดตามความก้าวหน้าและประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน การพัฒนาทักษะ
อาชีพอย่างสม่ำเสมอ 6) ควรประเมินผลการดำเนินงานโดยร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครองหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง
เมื่อสิ้นปีการศึกษาและ 7) ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะและความรู้ของครูและบุคลากรทางการศึกษา
เพื่อให้สามารถพัฒนานักเรียนได้อย่างเต็มที่และมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการจัดการศึกษาเพื่อ
เตรียมสู่การประกอบอาชีพสำหรับนักเรียนบุคลากรแรงงานต่างด้าวนั้นต้องมีขั้นตอนการบริหารที่เหมาะสม
รวมถึงการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาผู้เรียนอย่างชัดเจนที่ให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการสร้างวิสัยทัศน์ที่
ร่วมกันของโรงเรียนทำให้ทุกฝ่ายมีทิศทางเดียวกันและมุ่งมั่นที่จะทำให้วิสัยทัศน์และมุ่งไปสู่เป้าหมายอย่างมี
ประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ ภัฏญานัฐ สีเตาและอภิชาติ เสนะนันท์(2565) ทำการวิจัยเรื่องแนว
ทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 20 จังหวัดชุมพร
ผลการศึกษาพบว่า แนวทางบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุ
เคราะห์ 20 จังหวัดชุมพร พบว่า (1) โรงเรียนควรกำหนดมีเป้าหมายให้นักเรียนมีอาชีพทุกคน และบรรจุใน
หลักสูตรของโรงเรียนให้นักเรียนได้ เรียนในรายวิชา และมีการจัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นค่าวัสดุในการฝึก
อาชีพ (2) โรงเรียนควรกำหนดระบบการปรับปรุงแก้ไขผล การดำเนินงานโดยอาศัยความช่วยเหลือจากฝ่าย
อื่นๆ ในการแก้ปัญหาให้ลุล่วง (3) โรงเรียนควรจัดให้เด็กอยู่หอพักเป็นรายอาชีพและมีการประกอบกา
มากกว่าหนึ่งอาชีพ (4) โรงเรียนควรจัดกิจกรรมเสริมความเป็นผู้นำอย่างต่อเนื่อง และ (5) โรงเรียนควรมุ่งเน้น
ให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่เป็นคนดี และมีความสามารถสูงก็จะมีโอกาสศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น

3. ผลการตรวจสอบแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพของนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าว โรงเรียนในอำเภอหางดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 4

ผลการตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และความเป็นประโยชน์ของแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพของนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าว โรงเรียนในอำเภอหางดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 4 มีดังนี้ ผลการตรวจสอบความถูกต้องของแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพของนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าวโรงเรียนในอำเภอหางดง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่เขต 4 โดยรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนการสอนและแหล่งเรียนรู้ รองลงมาด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการนิเทศติดตามและประเมินผล ด้านการพัฒนาหลักสูตร ด้านกำหนดขั้นตอนและด้านการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมสู่การประกอบอาชีพของนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าว คือ 1) ควรจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะที่จำเป็นและเหมาะสมกับวิถีชีวิตและการทำงานในยุคปัจจุบัน 2) ควรมีการปรับหลักสูตรสถานศึกษาให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนและชุมชน 3) ควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาและกำกับ ติดตามการใช้หลักสูตรสถานศึกษาอย่างเหมาะสม 4) ควรสร้างโอกาสให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงในแหล่งเรียนรู้สถานการณ์จริงหรือการจำลองกิจกรรม 5) ควรวิเคราะห์สภาพและบริบทปัจจุบันของนักเรียนและโรงเรียนเพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการออกแบบวิถีชีวิตและประเมินผล และ 6) ควรวางแผนร่วมกันเกี่ยวกับเป้าหมาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของโรงเรียนโดยให้ผู้มีส่วนร่วมทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1) สถานศึกษาควรมีรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตและบริบทเชิงพื้นที่ รวมถึงส่งเสริมอาชีพตามตามสถานะบุคคลของตนเอง

1.2) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าว ควรมีความรู้เรื่องกฎหมายและมีเจตคติที่ดีกับบุตรหลานแรงงานต่างด้าว

1.3) โรงเรียนที่มีการจัดการศึกษาที่เป็นพหุวัฒนธรรมสำหรับบุตรหลานต่างด้าวควรให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการแบบบูรณาการเพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1) ควรมีการศึกษาแนวทางการพัฒนาหลักสูตรสำหรับนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าวที่นำไปสู่การปฏิบัติในบริบทเชิงพื้นที่

2.2) ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาสำหรับนักเรียนบุตรหลานแรงงานต่างด้าวในแต่ละภูมิภาค

เอกสารอ้างอิง

กัญญาณัฐ สีเตาและอภิชาติ เสนะนันท์. (2563). แนวทางการบริหารสถานศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 20 จังหวัดชุมพร. วารสารสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 6(1): 53-60.

แคทรียาภรณ์ อินทิพย์. (2559). การศึกษาสภาพ และปัญหาการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาที่มีนักเรียนต่างด้าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต1และเขต 2. ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

จารุวรรณ ไพศาลธรรม. (2559). แนวทางการจัดการศึกษาของบุตรหลานแรงงานข้ามชาติ (ไทใหญ่)ในเมืองเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์สาขาการพัฒนาชุมชน คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชนนีชนก กิ่งก้าน. (2564). ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการและแนวทางการพัฒนาของสถานศึกษาที่มีนักเรียนต่างด้าว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4. ศึกษาครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนครราชสีมา

ณรงค์ อภัยใจ. (2560). รูปแบบการบริหารจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมอาชีพสำหรับเด็กด้อยโอกาสโรงเรียนในโครงการตามพระราชดำริ. ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาผู้นำทางการศึกษาและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

นิภาพร รอดไพบุลย์, ชิตพล ชัยมะดัน. (2563). การนำนโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กต่างด้าวไปปฏิบัติในพื้นที่จังหวัดสระแก้ว. วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง, 9(1): 22-43.

ระวี จุฑศฤงค์และคณะ. (2565). การส่งเสริมการเรียนรู้และกลไกสนับสนุนการเรียนรู้สำหรับเด็กไร้สัญชาติและลูกหลานแรงงานต่างด้าว. วารสารบัณฑิตวิจัย, 13(1): 29-44.

รัตนา จักกะพาก. (2559). การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับบุตรแรงงานต่างด้าว. วิทยานิพนธ์สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชาพื้นฐานทางการศึกษาบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.

วุฒิ วัฒนธนูวุฒิ, กติพันธ์ ตันวิมลรัตน์, นพดล เจนอักษรและประเสริฐ อินทร์รักษา. (2561). การบริหารการ
จัดการเรียนการสอนทักษะอาชีพในโรงเรียนการศึกษาภาคบังคับ.วารสารวิชาการครุศาสตร์
อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 9(3): 240-247.

สิริพันธุ์ สุวรรณมรรคา, ชญาพิมพ์ อุสาโท และปราวีณยา สุวรรณณัฐโชติ. (2554). แนวทางการจัด การศึกษา
ขั้นพื้นฐานเพื่อการประกอบอาชีพ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น
พื้นฐาน.